

Den læser, der derfor af titlen lader sig lokke til i den lille bog at søge øget viden om mennesket og politikeren Monrad, bliver til en vis grad skuffet. Til gengæld er brevene i høj grad læseværdige af andre årsager.

Viggo Monrad har været lidt af en mahognifyr. Munter, livlig og noget overfladisk møder han de skæbnetunge begivenheder; hans tone er akademisk, men ukompliceret, og han modnes tydeligt af det, han er med til. Ind imellem sine beretninger om dagligdagens begivenheder, strør han – især mod slutningen – også en række vurderinger, der især negativt går ud over hærens linieofficerer. Bogen er – sit emne til trods – et ganske charmerende portræt af en ung mand, der i og for sig lige så godt kunne have tilhørt en anden kreds end netop den Monradske. Den er i sit indhold mere en stemningsbeskrivelse end en beretning, men nok en stemningsbeskrivelse af en noget anden karakter end så mange tidligere.

Da Monrad i 1865 emigrerede til New Zealand, fulgte sønnen med, og han blev derude, da forældrene i 1869 vendte hjem. Først 1885, da hans første hustru var død, tog også Viggo Monrad tilbage til Danmark, hvor han blev assistent ved statsbanerne.

Finn H. Lauridsen.

Børge Schmidt (red.): Th. Stauning. Mennesket og politikeren. (Fremad, 1964). 293 s.

I 1950 kom »Bogen om Stauning – skrevet af hans venner«; den var redigeret af Jul. Bomholt og Børge Schmidt. Den sidste har også stået for redaktionen af denne bog, der i anlæg svarer til de tidligere udsendte om Frisch, Hedtoft og H. C. Hansen, men også har træk fælles med den serie bøger, hvortil den første Stauning-bog hørte. Fra disse sidste adskiller den sig ved at have en større samlet

skildring af Staunings indsats som politiker; til denne kommer så en række ret korte skildringer af »venner«.

Bogen må vurderes ud fra det, den vil være: en sober, underholdende og oplysende bog for en vid læserkreds. Det er den også blevet; bortset fra et par ret uvæsentlige bidrag tilfredsstiller bogen de stillede krav, også på grund af de udmærkede illustrationer. Bogen er også sådan, at historikeren vil få adskillige nye træk og episoder med; men generelt vil det dog gælde, at den langt overvejende del af bogen er kendt i forvejen og heller ikke rummer nye synspunkter. Tilbage står, at en lang række begivenheder i Staunings politiske liv og sider af dette udmærket kunne trænge til en historisk behandling.

Vagn Dybdahl.

P. Chr. von Stemmann: En dansk embedsmands odysse 1-II. (Gyldendal, 1961). 272 og 316 s.

En odysse har fhv. amtmand Stemmann kaldt sine erindringer, og da han derved formentlig mere har tænkt på det omtumlede end på de mange stationer, er titlen særdeles velvalgt. Stationerne har nemlig kun været to: Sønderjylland i genforeningsperioden og Bornholm under den tyske og russiske besættelse. Til gengæld har oplevelserne været af en mangfoldighed og brogethed, som få danske embedsmænd har været ude for. Kun 100 sider af hele værket er der levnet tiden før udbruddet af 2. verdenskrig. I 1920 kom Stemmann fra Indenrigsministeriet til Tønder som amtsassessor, og han fungerede i denne stilling en tid lang som en slags envoyé diplomatique mellem den internationale kommission i Flensborg og de skiftende ministerier i København. Fylde dagsbogsuddrag skildrer de forvirrede politiske forhold omkring Påskekrise og de vanskeligheder, der herved opstod ikke mindst for de em-